

Tove **ALSTERDAL** Cilla **BÖRJLIND**

Rolf **BÖRJLIND** Ake **EDVARDSON**

Inger **FRIMÄNSSON** Eva **GABRIELSSON**

Anna **JANSSON** Asa **LARSSON**

Stieg **LARSSON** Henning **MANKELL**

Magnus **MONTELIUS** Hakan **NESSER**

Dag **ÖHRLUND** Malin **PÉRSSON** GIOLITO

Maj **SJÖWALL** Sara **STRIDBERG**

Johan **THEORIN** Veronika **von SCHENCK**

Katarina **WENNSTAM** Per **WAHLÖÖ**

sudarytojas

John-Henri Holmberg

„Kvapą gniaužiantis
rinkinys su paties
Stieg Larsson
kūriniu“
Camilla Läckberg

GERIAUSIŲ ŠVEDIJOS DETEKTYVŲ AUTORIŲ APSAKYMAI

Alma littera

BEKSTRIOMŲ SAMDINYS PO TO ĮVYKIO TAIP IR LIKO KAIP NESAVAS. IKI tol jis buvo vienas iš tų nepataisomų optimistų. Vienas iš tų, kurie dirbdami nuolat niūniuoja. Ant pečių užsimesdamas šimtą kilogramų sveriantį maišą jis spėdavo ir merginoms akį pamerkti, ir dar kramtomo tabako burnon įsimesti. O po to jis tapo rimtesnis. Net paniuręs. Nuėjęs krautuvėn nebejuokavo su prekeivio Hanulos mergaitėmis. Pusę savo atlygio iššvaistydavo lošdamas kortomis. Iš Malmerget alkoholio krautuvės parsinešdavo degtinės ir parduodavo ją duobkasiams, jauniems vaikinukams, kurių kišenėse šlamančiųjų buvo daugiau nei košės galvose.

Bet dabar apie tą įvykį. Buvo 1912-ųjų gruodžio keturioliktoji. Pervežimų įmonės savininkas ponas Bekstriomas su savo samdiniu buvo pakeliui į Jelivarę. Vežimas buvo pilnas prikrautas tetervinų, kurie turėjo keliauti į Stokholmą. Tačiau traukinys nuo Kirunos iki Jelivarės tąkart nevažiavo, nes bėgiai buvo užversti sniegu. Tris dienas be perstojo drėbė, ir tik dabar oras buvo šiek tiek pasitaisęs. Tačiau užėigos savininkai Stokholme nebuvo nusiteikę laukti.

Bekstriomas mėgavosi žiemos vakaru. Storos ir minkštos sniego žvaigždės lėtai krito žemyn iš dangaus. Tarsi apsnūdusios jos lėtai leidosi ant jo vilko kailio kailinių. Rinkosi ant rusiško tipo kailinės kepurės į mažą baltą krūvelę.

Pro sniego pilnus debesis retkarčiais išlįsdavo mėnulis. Vakaras nebuvo labai šaltas. Tiesa, darbininkas, vilkėdamas vien retai megztus drabužius, šalo kaip reikiant. Tačiau susisukęs į elnio kailį greit ėmė šūkauti apie savo meilę kumelei, kuri tikrai buvo geriausia pasaulyje. Lintu – suomiškai tai reiškia paukštį. Na, ir negi ji iš tiesų neatrodė kaip ilgakaklė gervė? Pati gražiausia! Kai ji nuslysdavo nuo kelio ir rizikuodavo įklimpti pusnyse, jis padrašinamai sušerdavo jai šonan. Rogės laikėsi vėžėse, tačiau važiuoti ką tik iškritusiu sniegu nebuvo lengva. Kumelė taip stengėsi, kad nuo jos net virto garai, nors krovynys buvo gana lengvas.

Prekijas Erikas Bekstriomas stebėjo iš dangaus krintantį sniegą. Pagalvojus, jog angelai galbūt yra moterys, gaminančios rankdarbius, jo veidą nušvietė lengva šypsena. Taip pat kaip anapilin iškeliavusi motina ir moterys tėviškėje. Galbūt jos sėdi ten, Dievo trobelėje, ir neria vąšeliu, apsirėdžiusios ilgais sijonais ir skaromis pridengusios aukštyn sukeltus plaukus. Dar būdamos žemėje jos užsiimdavo rankdarbiais. Kiek daug kojinių, megztinių, kepurių ir šalikų jos buvo primėzagusios, niekad nepritrūktum. Jos vis verpė, mezgė, audė ir lopė. O štai dabar pas Dievulį jos neria snaiges. Nuo darbų sugrubusiomis rankomis, kurios žvarbiais žiemos rytais semdavo vandenį iš šulinio ir nešdavo jį karvėms, jos verpė ir žvaigždes, netyčia keletą numesdamos žemėn.

– Kurios vis dėlto gula ne ant grindų, – filosofškai mintijo prekijas, – o tarsi skliautu uždengia dangų mums virš galvų.

– Ko ponas šypsosi? – paklausė bernas šnopusdamas. Jis iššokęs iš rogių klampojos šalia savo numylėtosios kumelės, savo širdies džiaugsmo ir palaimos, norėdamas jai padėti kopti į kalnėn. Jo kišenėje gulėjo gabalėlis cukraus, jis jį atidavė kumelei.

– Nieko svarbaus, – atsakė Bekstriomas, džiaugdamsis laisve savo paties mintyse.

Net ir jo samdinys, kuris buvo toks pat verslininkas kaip ir jis pats, gali nesibaikindamas galvoti visokias paikystes.

Samdinys išoko atgal į roges. Nusivalė sniegą nuo kelnų. Šaliku apsisuko visą galvą ir veidą iki pat akių. Be kartkartėmis pasigirstančio arkliaus šnopavimo, aplink buvo taip tylu, kaip gali būti tik gūdžia-

me miške per pūgą. Rogių pavažos tyliai slydo ką tik iškritusiu sniegu. Tik prieš sutikdami kitas roges jie išgirdo žvangant arklio pakinktų barškučius.

Bekstriomas ir jo bernas iškart pažino paštininko roges. Abu šuktelėjo gerai pažįstamam paštininkui:

– Sveikas, Johansonai!

Atsakymo jie nesulaukė. Paštininkas Elisas Johansonas sėdėjo sumukęs savo rogėse ir neatsakė, kad ir kaip garsiai Bekstriomas su savo samdiniu šūkavo.

Paštininko arklys nulingavo tolyn į priešingą pusę, o Bekstriomas su savo bernu patraukė Jelivarės link.

– Gal jis buvo girtas? – žiūrėdamas per petį paklausė samdiny.

Po kelių akimirkų jis jau nebegalėjo įžiūrėti paštininko rogių, tesimatė tamsūs medžių siluetai, apšviesti silpnos mėnulio šviesos, kuriai pavyko prasiskverbti pro sniego debesis.

– Paistalai, – piktai atsakė Bekstriomas.

Johansonas? Tikrai ne. Juk Elisas buvo tikras blaivybės šalininkas ir tikintis konservatyvus liuteronas.

– Gal buvo paskendęs savo maldose, – pašaipiai svarstė samdiny.

Erikas Bekstriomas neatsakė nieko. Gėdydamasis ką tik svaičiotų pasakėlių apie Dievą ir jo padėjėjas jis nepajėgė deramai apginti Johansono. Bet pats jis neabejojo, jog Johansonas – darbštus ir daug išmanantis vyrukas. Jo tikėjimas buvo gilus ir, be to, apibrėžtas Šventojo Rašto. Jis niekada nefantazuotų apie Dangų taip, kaip ką tik pasielgė Bekstriomas.

Be to, Johansonas buvo ištikimas ir pats sau. Pavyzdžiui, jei kiti išlenkdavo taurelę, jis niekad nieko nesakydavo. Kitaip nei kiti jo tikėjimo žmonės, kurie nepatingėdavo papriekaištauti. Jie patys svečiuose atsisakydavo taurelės, o paskui smerkiamai nužvelgdavo tuos, kurie neatsispyrdavo ir visam buteliui. „Išgerta taurelė greit pasijus vieniša – viena iš jų skelbiamų idėjų. Jai greit prireiks draugijos, ir jos jau bus dvi. Tada abi susipyks ir prireiks trečios, kad jas išskirtų. Štai jums ir girtuoklystė.“

Ne, Johansonas ne toks. Jis netrukdydavo ir nesikabinėdavo prie kitų. Bekstriomas panorą užtvoti delnu savo pagalbininkui.

Tačiau šis greit grįžo prie savų darbų. Tauškė apie hipokratų, me-
lagius ir girtuoklius tarp tikinčiųjų. Juk neva visi ir taip žino. Žino apie
tuos, kurie eina išpažinties prašydami Dievo ir brolių atleidimo, ir tik
tam, kad pirmadieniui atėjus vėl nusidėtų, kaip ir visada. Ir tikrai: kas
daugiau, jei ne alkoholis, gali priversti žmogų taip giliai įmigti tiesiog
rogėse?

Jo pamokslavimus ir prakalbas nutraukė arklys, kuris staiga sustojo
it įbestas. Kumelė žengė žingsnį atgal. Kaklas persisuko, akys užvirto.

– Trrr... – pabandė apraminti ją bernas.

– Kas jai vėl? – trenkdamas botagu paklausė Bekstriomas.

Kumelė nė nekrustelėjo. Šnervės judėjo. Ji suprunksėtė. Po oda ma-
tėsi lyg stygos įtempti raumenys.

Samdinys paėmė Bekstriomui už rankos norėdamas sulaikyti jį
nuo dar vieno rimbo kirčio.

– Lintu gera kumelė, – švelniai tarė jis. – Šeimininkas neturėtų iš
pykčio jos apipilti rimbo kirčiais. Jei ji šitaip sustingo, yra rimta prie-
žastis.

Berno žodžiai pasitvirtino. Erikas Bekstriomas padėjo rimbą ir pa-
silenkė link dėžės, kur gulėjo ginklas. Jis galvojo apie vilkų gaują. Arba
apie lokį, kurį jie pažadino iš žiemos miego.

Jis manė, jog kumelė staiga šoks iš vėžių. Apsisuks ir mesis bėgti.
Galbūt net apvers roges. Ir tada jis iškris iš rogių ir liks tysoti tarp vil-
kų – tokiu atveju jis tikrai norėtų su savimi turėti ginklą.

– Ar ten kas nors yra? – paklausė bernas prisimerkęs ir bandyda-
mas pro krintantį sniegą ką nors įžiūrėti.

– Ką sakei? – paklausė Bekstriomas, nematydamas nė metro prie-
šais save.

– Čia juk žmogus! Palūkėkite.

Bernas šoko iš rogių ir nubėgo priekin. Dabar ir Bekstriomas įžiū-
rėjo kažką gulint ant kelio.

Jis bėgo kiek galėdamas, tačiau paskutinius metrus iki skersai
kelį gulinčio kūno pailsęs nuėjo lėčiau.

– Kas jis? – šūktelėjo Bekstriomas.

Kūnas gulėjo ant pilvo, veidu į sniegą. Bernas pasilenkė arčiau no-
rėdamas apžiūrėti kūną.

– Čia juk Oskaras Lindmarkas, – šūktelėjo jis Bekstriomui, kuris dabar žvalgydamasis iš toli stovėjo rogėse, – ir manau, kad jis negyvas.

Oskaras Lindmarkas buvo dvylikametis paštininko Johansono pasiuntinukas.

– Kaip suprast? – šūktelėjo Bekstriomas. – Gal iškrito iš rogių ir nususuko sprandą?

– Ne, manau, kad...

Bernas nutilo ir vėl pasilenkė prie kūno. Ta juoda dėmė, ar tai kraujas? Blausioje mėnulio šviesoje visos spalvos susiliejo į vieną. Snaigės krito į tamsią košę ir tirpo joje.

– Eeeiii, – tarė jis padėdamas ranką ant Oskaro Lindmarko nugaros.

Samdiny's ryžtingai truktelėjo už vienos rankos ir apvertė Oskarą Lindmarką ant nugaros. Gal Oskaras dar gyvas? Gal jam reikia oro.

Oskaro veidas buvo toks pat baltas kaip ir snaigės. Akys ir burna pravertos.

Ar čia kraujas, svarstė bernas nusiimdamas pirštinę ir paliesdamas juodą dėmę ant Oskaro kaktos. Taip. Galbūt. Dėmė buvo šlapia. Jis pažiūrėjo į savo pirštų galiukus. Patrynė didįjį ir rodomąjį pirštus į nykštį. Staiga šalia jo atsirado Bekstriomas.

– Ar jis negyvas? – paklausė samdiny's. – Atrodo, kad taip.

– O Viešpatie, – tarė Bekstriomas užgniauždamas kvapą. – Aišku, negyvas. Negi nematai, kad jo kaukolė sudaužyta?

Tada tai pamatė ir samdiny's. Jis staigiai atšoko. Ėmė eiti atatupstas nuo kūno. Bekstriomas pasisuko Jukasarvio miesto pusėn.

– Johansonai, – beviltiškai šūktelėjo jis miško link.

Sniegas slopino jo balsą.

Jis tiesiog nesklido tolyn.

Ten miške galėjai šūkauti kiek tik nori.

– Įkelk berniuką į roges, – tarė jis samdiniui, kuris drebėjo iš pasibaisėjimo ir stovėjo atsirėmęs į beržą, kad nenuvirstų.

– Aš negaliu, – atsakė jis drebėdamas. – Jis juk skendi kraujyje. Aš negaliu jo paimiti.

– Susiimk, vaikinė! – suriaumojo Bekstriomas. – Turim apsukti roges ir vyti paštininką.

Po to jie abu nutempė negyvo berniuko kūną ir užkrovė jį ant tervinų.

Vėliau Bekstriomas pagalvojo, jog kraujas gali prasiskverbti per maišus ir sutepti ten gulinčius baltus paukščius. Galiausiai jis nusprendė, jog smuklei Stokholme tiesiog nebūtina žinoti kraujo kilmės.

Policijos nuovadoje Kirunoje sėdėjo apygardos šerifas Bjornfutas ir policijos pareigūnas Spetas, abu kiekvienas savo stalo pusėje. Lauke gatvių šviestuvų apšviestas žemėn krito sniegas. Nuovada buvo šildo- ma tikrai nemaža krosnimi, ir Spetas visą dieną kišo į ją malkas. Šalia, ant kilimėlio, patiesto ant medinių grindų, grauždamas briedžio žan- dikaulį gulėjo jo šuo Kajsas.

Šerifas Bjornfutas žurnale žymėjo dienos įvykius. Įrašų nebuvo daug.

Jis buvo vyresnis iš jųdviejų, daugelį metų tarnavo Stokholme, kur ir sutiko savo žmoną, o maždaug prieš metus kartu su ja ir dviem dukromis persikraustė į Kiruną. Jis buvo protingas vyrukas ir nesispyriodamas pildė protokolus ar užrašinėjo liudytojų parodymus, darė visa tai, į ką buvo žiūrima aplaidžiai, kol nuovadoje karaliavo vienas Spetas.

Spetas, kuris buvo nevedęs, sėdėjo ir adė kojine. Kita pora jo kojinių džiūvo pakabinta ant krosnies. Bjornfutas žiūrėjo į tai pro pirštus. Jam atvykus ir pradėjus dirbti Kirunoje Spetas gyveno nuovadoje su Kajsas. Ramybės labai jis užsimerkdavo prieš kai kuriuos įpročius, kurie ir liko nuo tų dienų.

Jie abu buvo plačiapečiai ir neabejotinai stiprūs vyruikai. Spetas buvo liesas, tačiau raumeningas, o Bjornfutas galėjo pasigirti autoritetingu pilvuku. Diplomatškumas ir fizinė jėga – būtent tokio derinio teisingumo vykdytojams ir ieškojo kalnakasybos įmonė, mokanti atlyginimus miesto policininkams. Kitaip sakant – gebėjimas išskirti maištautojus. Mat tokių mieste tikrai netrūko. Socialistai ir komunistai, agitatoriai ir profsąjungų kovotojai. Net ir tikinčiaisiais nebuvo galima pasitikėti. Giliai tikintieji ir pakvaišę Biblijos mokslo skleidėjai, visą laiką laviruojantys ant ekstazės ir beprotybės ribos. Kautokeino mieste viena ką tik atsivertusių laestadianiečių grupė, norėdami užbaigti nusidėjimą ir prekiavimą degtine, nužudė šerifą ir vietinį prekiją, padegė vikariatą ir sumušė vikarą bei jo žmoną. Visa tai įvyko, kai

dabartinis šerifas dar nė gimęs nebuvo, tačiau visi vis tiek tebekalbėjo apie Kautokeino maištą. Be to, buvo pilna ir jaunuolių, grioviakasių ir šachtininkų, tiesiog vaikiščių, atvykusių iš visokių kampelių. Jie buvo toli nuo tėvų, iššvaistydavo uždarbį degtinei ir tapo tokie, kaip ir buvo galima tikėtis.

Tačiau šiandien kamera kambario kampe buvo tuščia, Bjornfutas užvertė žurnalą ir ėmė galvoti apie namie jo laukiančią žmoną.

Kajsa pakilo ir ėmė skalyti. Vos po sekundės pasigirdo beldimas į duris, ir vidun įžengė prekeivis Erikas Bekstriomas. Jis negaišo laiko pasisveikinimams:

– Rogėse turiu paštininką Johansoną ir Oskarą Lindmarką. Abu negyvi.

Tolėliau kieme stovėjo paštininko ir pačio Bekstriomo rogės. Bekstriomo samdinys antklodėmis apklojo arklius. Johansono kūnas gulėjo paštininko rogėse, o Oskaras – Bekstriomo. Spetas nuvijo kelis susidomėjusius prašalaičius, sustojusius pavėpsoti prie kiemo vartų.

– Nėra čia į ką spoksoti! – suriko jis. – Nešdinkitės, kol nesupykau!

– ...taigi, radę sniege gulintį Oskarą Lindmarką supratome, kad kažkas nutiko ir Johansonui. Į roges įkėlę Oskarą apsisukome ir vijo-mės Johansoną. Jo arklys lingavo tolyn. Kelią jis juk žinojo atmintinai. Dieve šventas, kai sustabdėme jį, pamatėme, jog Johansonas nušautas...

Bekstriomas papurtė galvą. Pažiūrėjo į savo samdinį, stovintį šalia, išbalusį kaip popieriaus lapas ir laikantį Lintu vadeles. Ji ramina-mai iškvėpė, tarsi jis būtų jos ūgtelėjęs kumeliukas. Tarsi sakydama: „Nesi-jaudink, berniuk mano.“

– Taigi, paštininko arklį pririšome prie savo rogių, – baigė pasakoti Bekstriomas. – Ir tiesiu taikiniu atvykome čia.

Šerifas Bjornfutas įlipo į roges ir atidžiai apžiūrėjo Johansoną. Apvertė jį, susimąstęs tarė:

– Nušautas į nugarą. Radote jį sėdintį?

– Taip.

– O jaunąjį Lindmarką gulintį ant žemės?

– Taip. Veidu į sniegą.

Bjornfutas apžiūrėjo Johansono kišenės. Apsidairė rogėse.

– Kur jo pistoletas? – paklausė jis.

Nors ir buvo ramaus būdo, keliaudamas darbo reikalais jis visą laiką turėjo ginklą su savimi.

Bekstriomas truktelėjo pečiais.

– Nematėm jokio šautuvo.

– Laiškų dėžė – sulaužyta, – konstatavo šerifas Bjornfutas. – Taigi, tai apiplėšimas. Tačiau faktas, kad kažkas galėjo jį nušauti jo paties pistoletu, skamba keistai.

Jis perlipo į kitas roges ir apžiūrėjo žaizdas jaunojo Oskaro Lindmarko kaukolėje. Bjornfutas pasilenkė virš berniuko prie jo veido laikydamas lempą.

– Juk sninga, – tarė jis, – ar galėjote įžiūrėti kokių nors pėdsakų?

– Ne, – atsakė prekijas Bekstriomas. – Juk lauke tamsu. Be to, mudu buvome sukrėsti.

– Ateik, pažiūrėk į šitai, – Bjornfutas pakvietė Spetą.

Spetas priėjo arčiau.

– Atrodo kaip sušalusios ašaros, – tarė Bjornfutas ir pirštu palietė Oskaro Lindmarko veidą, – ir pažiūrėk į šaliką, kaip plonai jis apsirėdęs, jis turėjo būti jį užsimuturiavęs iki pat akių.

– Sakai? – atsiliepė Spetas.

– Aš taip manau, – atsakė Bjornfutas. – Manau, žudikas nušovė Johansoną, o berniukas bandė pabėgti. Verkdamas. Ir bėgdamas, kad galėtų kvėpuoti, nusiplėšė šaliką.

– Galbūt, – susimąstė Spetas, – bet kodėl jo taip pat nenušovė?

Bjornfutas palietė savo veidą taip, kaip jis darydavo tik įtemptai mąstydamas. Ranka nuslydo per vešlius ūsus ant burnos. Pirštai bei nykštys žiūrėjo į skirtingas puses, kol vėl susitiko ties smakro apačia.

– Reikia pakalbėti su pašto viršininku, – tarė jis. – Sužinoti, kokius siuntinius gabeną Johansonas. Ir dar turime apklausti Johansono našlę. Ir Oskaro Lindmarko tėvus.

Spetas tylėdamas stebėjo jį. Net Kajsas nustojo uostinėti aplink, atsitūpė sniegan ir ėmė žiūrėti į Bekstriomą. Jos uodega prašančiai daužėsi į žemę. Bjornfutas puikiai žinojo, ką reiškia jų žvilgsniai. Jie nenorėjo guosti verkiančių našlių. Jie norėjo sekti kraujo pėdsakais.

– Taip, taip, – atsisukęs į Kajsą atsiduso Bjornfutas. – Tu pakalbėk su pašto viršininku, aš pakalbėsiu su šeimomis.

Išgirdusi tokį sprendimą Kajsą linksmi sulojo. Ji pašoko ant visų keturių ir nulėkė prie durų. Gatvėje ji apsisuko, skubindama pažiūrėjo į šeiminingą ir pastatė ausis.

Lyg sakytų: „Nagi, eime. Turime darbo.“ Po sukrečiančių vakaro įvykių prekeivis Bekstriomas šyptelėjo.

– Žiūrėk tu man, – tarė jis Spetui, – nespėsi nė susivokti, o tas šunėkas ims lyginti tavo marškinius.

– Tam ji pernelyg protinga, – atsakė Bjornfutas nužvelgdamas savo jaunąjį padėjėją, pranykstantį gatvėje kartu su savo šunimi.

Maždaug apie vienuoliktą vakaro Bjornfutui grįžus namo šviesos buvo užgesintos, namie buvo visiškai tamsu. Jo žmona sėdėjo prie virtuvės stalo.

– Labas, – atsargiai tarė jis, – sėdi tamsoje?

Tik paklausęs jis pasijuto kvailai. Juk ir taip aišku, kad ji sėdi tamsoje. Ji dažnai taip darydavo. Sakydavo, jog taupo brangų žibalą. Žmona lėtai atsisuko į Bjornfutą. Nusišypsojo, tačiau tik todėl, kad buvo gerai išauklėta.

Bjornfutas pagalvojo apie Spetą ir Kajsą; koks paprastas atrodė viengungio gyvenimas. Jis uždegė žibalinę lempą palubėje ir ant stalo. Žmona nieko neatsakė. Tik paklausė:

– Nori ko nors užvalgyti?

Ji ištraukė duonos ir šio to sumuštiniams, užkūrė ugnį. Tai sutrikdė Bjornfutą. Atrodė, kad ji norėtų parodyti, jog vien dėl jos neapsimoka kurti ugnies. Jis pasiteiravo apie mergaites. Žmona atsakė, kad jos miega.

– Kas čia? – paklausė Bjornfutas ir parodė į paketą, gulintį ant indaujos.

– Natos nuo mano motinos, – atsakė ji nė nežiūrėdama ton pusėn.

– Neatplėši?

– Juk vis tiek neturiu kuo groti, – pabrėžtinai atsakė ji. – Nesuprantu, kodėl ji man jas siunčia. Trijų riekių užteks?

Nesugalvodamas, ką atsakyti, jis tik linktelėjo. Jis norėjo priminti žmonai, jog ji bet kada gali sėsti prie pianino bendruomenės centre.

Arba prie to, esančio mokykloje. Bet kas iš to? Ji juk turėjo atsakymus į viską ir jis jau buvo pavargęs viso to klausytis. Vienas pianinas buvo išderintas, ir ji negalėjo to pakęsti. Kitas buvo nuolat saugomas pavydžios mokyklos direktorės, kuri nuolat pasirodydavo, kai tik ponias Bjornfutas prisėsdavo ant pianino suolelio. Kadangi direktorė grodavo per iškilmes ir mokė skambinti kitus, jai priklausė pirmumo teisė. Visada.

– Bet juk gali atplėšti voką ir užmesti akį, – pasiūlė jis. – Gal bus visai įdomu. Be to, tavo motina tikrai pridėjo ir laišką.

– Atplėšk, jei nori, – atsakė ji tokiu pat paviršutinišku balsu kaip ir anksčiau. Plonu balseliu, tarsi rudeninis ledas aptraukęs šaltą juodą vandenį.

Bjornfutas pažvelgė į siuntinį. Negi jis dabar gulės čia per visas Kalėdas ir skleis prastą nuotaiką? Jį apėmė noras įmesti jį ugnin.

Užuot tai padaręs, jis tik niūriai kimšo sumuštinius. Žmona stebėjo jį ledinėmis akimis. Ji neatrodė pikta, tačiau Bjornfutas vis tiek jautėsi tarsi nubaustas. Tik nežinojo už ką.

Jis ėmė galvoti apie Eliso Johansono našlę, pas kurią šiandien lankėsi. Jos tylią reakciją, kai jis pranešė žinią apie mirtį. Šeši vaikai, du kambariai ir virtuvėlė. Vaikai, kurie buvo pakankamai ūgtelėję ir jau galėjo kai ką suvokti, susirinko aplink motiną. Spoksojo į jį tamsiai aprenkti, kaip rengdavosi ir savo vaikus rengė laestadianiečiai. Kai jis pasakė ko atėjęs, jų akys atrodė tarsi rudi gilūs šuliniai. Ponia Johanson stovėjo priešais jį, atrodydama taip pat labai paprastai: ilgu pilku sijonu, su skarele ant galvos ir neišvaizdžiu megztiniu. Jokių puikybių. Jokių nereikalingų puošmenų. Net ir namai atrodė labai paprastai: nebuvo užuolaidų, ant sienų jokių paveikslų. Ji neverkė. Tačiau Bjornfutas matė, kaip iš siaubo išsiplėtė jos šnervės ir persikreipė lūpos.

Kur ji dabar dėsīs? – pagalvojo jis. Negi ji sugebės aprūpinti vaikus viena pati? Galbūt jai teks kelis iš jų atiduoti?

Likti gyventi čia jie negalėjo, nes namas priklausė pašto tarnybai. Ji pasiteiravo, ar jis norėtų kavos, tačiau Bjornfutas atsisakė. Jam buvo nepakeliama matyti jos išgąščio pilnas akis. Be to, galvoje vis dar skambėjo Oskaro Lindmarko tėvų raudos.

Jis ilgėjosi namų, Emilijos ir mergaičių.

Staiga jis panoro, jog būtų grįžęs namo kiek anksčiau. Kol mergaitės dar nemiegojo. Jos pagyvindavo namus.

Kodėl tu negali būti laiminga, norėjo jis paklausti.

Juk mergaitės sveikos. Ant stalo jie visad turėjo duonos. Galėjo įsigyti rūbų, pasiūtų iš pirktinės medžiagos. Ji neseniai pirkė nėriniuotas užuolaidas. Kaip ji gali vis tiek visą laiką jaustis tokia nelaiminga?

Kai moterų skaitovių draugija pakvietė ją prisidėti prie jų būrio, ji atsiskė kažkokia dingstimi, kurios jis dabar net neprisiminė.

– Aš nekokia pionierė, – kartą pasakė ji.

Tu net nežinai, kas yra tikrasis pionieriavimas, knietėjo jam atsakyti. Čia, mieste, yra gatvių žibintų, parduotuvių. Net pirtis!

Vis dėlto jis nutylėjo. Tarp jų vis dažniau tvyrojo tyla.

Jiems atsigulus miegoti, jis dar ilgai negalėjo užmigti. Tiesiog spoksojo į tamsą ties lubomis ir galvojo apie suknežintą Oskaro Lindmaro galvą. Apie paštininko Johansono našlę. Jis ilgėjosi to jausmo, kuris apimdavo liečiant žmoną, tačiau nediršo, bijodamas likti atstumtas.

– Miegi? – paklausė jis.

Ji neatsakė. Tačiau iš jos kvėpavimo jis suprato, jog žmona nemiega.

Kai Bjornfutas nubudo, vis dar buvo tamsu. Tik po kelių akimirkų jis suvokė, kas jį pažadino. Kažkas į langą mėtė sniego gniūžtes. Kišeninis laikrodis ant staliuko prie lovos rodė penkiolika po penkių.

Apačioje stovėjo Spetas ir Kajsas. Kartu su jais buvo ir prekijas Bekstriomas.

– Apsirenk ir nusileisk apačion! – šūktelėjo Spetas. – Bekstriomas nori mums kai ką parodyti.

Sningant jie kartuėjo per miestą. Kajsas kartais tipeno prieky, kartais už jų. Smailia nosimi ji braukė per ką tik iškritusį lengvą sniegą. Kartais ji sušnarpšdavo ir šoktelėdavo iš džiaugsmo.

Nors vilkėjo žieminę uniformą ir palatą, Bjornfutas šalo. Tačiau dar nebuvo taip žvarbu, kaip galėtų būti gruodį.

Daugelyje butų jau degė šviesos. Moterys jau buvo pakilusios iš miego ir užkūrusios ugnį. Dabar jos ruošė pusryčius vyrams ir krovė jiems priešpiečių dėžutes. Paskui jos turės dar visą krūvą savų darbų. Virtuvių langai iš vidaus buvo aprasoję.

Priėjus Bekstriomo valdas, prekeivis juos nuvedė į daržinę, kur laikė vežimus. Jie priėjo prie vienu rogių.

– Maždaug prieš valandą viena kumelė grįžo namo niekieno nelydima, iš paskos tempdama šias roges. kažkas ją pasiskolino negavęs mano leidimo ir po to tiesiog paliko bet kur. Tačiau kelią namo ji sugebėjo rasti pati. Stovėjo šaltyje laukdama, kol ją kas nors įleis vidun. O kai apžiūrėjau roges... – sakiniį jis baigė rodydamas į grindis.

Kirvis. Spetas pasilenkė jį paimti. Kirvio kotas buvo aplipęs krauju ir plaukais.

– Kas galėjo šitaip pasielgti? – stebėjosi Bekstriomas. – Beje, radau dar ir šitai, – jis atkišo delną rodydamas mažus raudonus suskilusio antspaudo gabaliukus.

– Ar jis priklauso paštui? – paklausė Spetas.

– Pasiimsime jį į nuovadą ir ištirsime, – atsakė Bjornfutas. – Kalbėjai su pašto viršininku?

– Taip. Jis papasakojo, jog Johansonas rogėse gabeno vertingą siuntinį. Jis buvo įvertintas dvidešimt keturiais tūkstančiais kronų. O iš tikrųjų vertas dvigubai daugiau. Be to, jis turėjo ginklą. Tuo viršininkas tikras.

– Gyvulį visai nuo kojų nuvarė, – tarė Bekstriomas. – Jos nugara sumušta, be to, ji taip prakaitavo, kad jos kailis netgi apsitraukė ledu. Mano samdinys ją išmasažavo ir apklojo antklodėmis. Džiaugsiuos, jei ji nesusirgs ir nenugaiš.

– Taip, – susimąstęs pasakė Bjornfutas. – Nuo vakar arkliams teko nemažai išgyventi. Būtų gerai, jei jie galėtų kalbėti.

– Tai jie gali, – atsakė Bekstriomas, – tik gal ne apie tokius dalykus.

Tuo metu atsidarė daržinės durys, ir vidun galvą kyštelėjo berniukas. Maždaug dešimties. Jis buvo užsivilkęs per didelį odinį švarką. Iš už apmuturiuoto pilko šaliko kyšojo tekanti nosis. Nuo megzėtų kumštinųjų pirštinių tarsi vynuogių kekės kabojo sniego gniužulai.

– Štai kur jūs, – tarė jis Bjornfutui ir pabandė atlikti kažką panašaus į nusilenkimą. – Jūsų žmona man papasakojo... iš pradžių nubėgau ten, tada čia... Jie sugavo vagį jums, šerife. Jūsų laukia prie policijos nuovados.

* * *